

Štev. 16.

Leto 4.

Izhaja dvakrat na mesec.
Naročnina četrletno 12 dinarjev.

Uredništvo in upravlništvo:

Ljubljana, Miklošičeva c. (palača Delav.
zbornice), kamor naj se tudi pošiljajo rokopisi.

Svoje pravice bodo uveljavili železničarji le z združeno močjo. Zavedajte se tega, trpini in organizirajte se vsi v USŽ.

Revizija socijalne zakonodaje in delavstvo.

Od strani podjetnikov je neprestan klic po reviziji obstoječe socijalne zakonodaje. Ta akcija je že tako napredovala, da izgleda, da stojimo v resnici pred revizijo. Stališče delodajalcev je itak znano. Največ se sklicujejo na razne gospodarske krize itd.

Ali je revizija nujno potrebna?

Centralno tajništvo delavskih zbornic je izdalo skupno s strokovnimi organizacijami že znano spomenico na predsednika vlade in ministrstvo za socijalno politiko, v kateri so z dobro podprtimi dejstvi določila posameznih zakonov še niso izvedla. Bolje bi bilo, da se ti zakoni popolnoma izvedejo in le tam, kjer bi se pokazala neobhodna potreba po izboljšanju, popravijo v cilju napredka.

Delavstvo tudi ni povsem zadovoljno s sedanjo socijalno zakonodajo, vendar je pa mnenja, da ni nujno potrebna revizija naše socijalne zakonodaje, zlasti ker se določila posameznih zakonov še niso izvedla. Bolje bi bilo, da se ti zakoni popolnoma izvedejo in le tam, kjer bi se pokazala neobhodna potreba po izboljšanju, popravijo v cilju napredka.

Potrebno je poudariti še to, da ne izvirajo zahteve delodajalcev po reviziji sedanje socijalne zakonodaje iz ljubezni po njenem izboljšanju, ampak iz želje, da se talsta v splošnem poslabša. To dokazuje že cela desetletna zgodovina. Skozi celih deset let je moralo delavstvo sistematično braniti zakonitost, dočim so podjetniki sabotirali zaščitne zakone in organe, ki bazirajo v teh zaščitnih zakonih.

Revizija v smislu zahtev delodajalcev ni potrebna tudi, ako ocenjujemo položaj iz drugega stališča.

Dolgoletna izkušnja nazorno uči, da pokazuje socijalno zakonodajstvo relativno najboljše rezultate, pa naj se vzame v poštev zaščita najemnikov, zavarovanje delavcev, delovanje delavskih zbornic, inspekcij dela, borz dela ali pa vpliv delovanja teh ustanov na unificiranje državne administracije.

Kakšen bodi cilj revizije?

Revizija ne sme iti pod nobenim pogojem v smislu zahtev delodajalcev, to je, da se zavarovanje in zaščita delavcev poslabša, ampak, da se obstoječa socijalna zakonodaja in njene ustanove obdrže, da se še dalje izoblikuje v tem pravcu in da se razširi še na ona polja, katera spadajo po svojem bistvu v področje socijalne zakonodaje, pa kljub temu še niso vdelana v ta sklop. V kratkem: Delavstvo je za to, da se sedanja socijalna zakonodaja razširi in izpopolni.

Materija revizije.

a) Unifikacija socijalne zakonodaje.

Tendenca gotovih grup je, da se delavska zaščita in delavsko zavarovanje razbije, da se vstvari za posamezne gospodarske panoge posebni predpisi. Razvoj modernega gospodarstva in delavskega stanu pa zahteva, da naj veljajo splošni principi delavske zaščite, delavskega zavarovanja, inspekcij dela, borz dela, zakonov in splošnih zakonih za vse kategorije delavcev in nameščencev ter za vsa podjetja. Specijalni zakoni, ako bi bili potrebni, naj bi te splošne zakone le izpopolnjevali in izboljševali.

Iz teh razlogov bi moralo biti ministrstvo za socijalno politiko centralni državni vrhovni organ celokupne javne zaščite delavcev in

uradnikov vseh kategorij; pristojnost drugih ministrstev bi pa morala biti v tem pogledu brezpogojno uknjena. To načelo bi moralo veljati v prvi vrsti za rudarje in železničarje, ki so danes izven območja ministrstva za socijalno politiko.

V čem naj bo izboljšanje obstoječe socijalne zakonodaje?

V svrhu zaščite delavcev so potrebni posebni zakoni ali pa odredbe v sledečih vprašanjih:

1. O vajencih radi njihove osebne zaščite; radi zagotovitve njihove izobrazbe, določitve števila vajencev v posameznih obratih itd.

2. O kolektivnih pogodbah, njihovi registraciji in pravnem svojstvu.

3. O posredovanju v slučaju sporov, ki izvirajo iz delovnega razmerja.

4. O obrtnem sodstvu.

Zakon o zaščiti delavcev.

Kar se tiče sedanjega zakona o zaščiti delavcev, je v načelu sprejemljiv, vendar naj bi se pa še dopolnil. Predvsem bi bilo treba odpraviti nejasnost v pogledu zabranitve nočnega dela v pekarnah.

Izkušnje so pokazale, da niso dovoljne sankcije, ki naj bi zabranile prekršitev osemurnika. Tudi v tem oziru je potrebna remedura. Dalje bi bile potrebne ostrejšje odredbe, da bi zidala podjetja zdrava delavska stanovanja in dečja zavetišča. Potom zakona o zaščiti delavcev bi se morali tudi zagotoviti plačani dopusti delavcev in nameščencev na podlagi službenih let v posameznem podjetju.

Po dosedanjih določilih niso skoraj nič zaščiteni obratni delavski zapniki. Z novo odredbo bi se moral ta nedostatek odpraviti. Zlasti bi se morali zaščititi za slučaj redukcij in odpustov delavstva.

Borze dela.

Zakon o zaščiti delavcev predvideva sicer državne borze dela. Razvoj borz dela je pa šel v drugačnem pravcu. Sedanje stanje naj bi se ne spreminjalo, radi tega bi ta oddelek lahko izpadel iz zakona. Borze dela naj bi ostale samostojne, samoupravne telesa, ki naj bi ne bila pri opravljanju svojih poslov vezana niti na delavsko zavarovanje niti na delavske zbornice. Da bi mogle svoje naloge čim uspešneje vršiti, bi morala država in samoupravne oblasti določiti v svojih proračunih posebne postavke za podporo borz dela. Istotako je potrebno, da plačujejo prispevke za borze dela rudarji in železničarji.

Inspekcije dela.

Sedanji zakon o inspekcijah dela je v splošnem dober. Nesreča je v tem, da nimajo inspekcije dela dovolj materijelnih sredstev in da je premalo inspekcij dela. Nujno bi bile potrebne inspekcije dela za mornarje, rudarje in železničarje.

V svrhu čim uspešnejšega izvajanja zakona o zaščiti delavcev bi se moral delokrog in materijelna oblast inspektorjev povečati, zlasti naj bi imeli pravico izvršiti prepoved obratovanja podjetij, ki stalno in sistematično kršijo določbe zakona. Vsako novo podjetje bi moralo svoje načrte predložiti tudi pristojnim inspekcijam dela. Zelo važna je tudi popolna neodvisnost inspektorjev. Radi tega bi se jim moralo zagotoviti stalnost s činom višjih državnih uradnikov.

Zavarovanje za slučaj starosti, onemoglosti in smrti.

Celokupno delavstvo je pozdravilo odločitev vlade, da izvede zavarovanje za slučaj starosti, onemoglosti in smrti. To zavarovanje ni potrebno le za okoli 700.000 delavcev in nameščencev, ki so zavarovani pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev in drugih posebnih zavodih, ampak je še bolj potrebno za naše narodno gospodarstvo in za vso državo. Na izvedbi tega zavarovanja je namreč zainteresiranih nad 2 milijona delavcev in njihovih družin.

Izvedba tega zavarovanja bi imela poleg moralne vrednosti, ker bi bil zagotovljen eksistenčni obstanek milijonom državljanom še sledeče materijelne vrednosti: Zmanjšanje brezposelnosti. Stari in onemogli bi namreč odstopili svoja mesta mlajšim.

Sanacija bolniškega zavarovanja bi bila lažje izvedljiva. Kajti v breme današnjemu zavarovanju za slučaj bolezni pade velik procent takih zavarovancev, ki pravzaprav niso bolni, ampak stari ali pa onemogli.

Ker se je pojavila v javnosti misel, da je mogoča izvedba tega za-

varovanja brez državne subvencije in ne da bi bili obremenjeni delavci ter podjetniki, s prihranki že sedaj obstoječega zavarovanja vseh panog, moramo pripomniti, da ne tvorijo zamisel niti zdrave podlage, niti poti, ki naj bi vedla do izvedbe starostnega zavarovanja.

Ne bomo tajili, da je mogoča reorganizacija obstoječega zavarovanja, toda veseli bi morali biti, če bi imela ta reorganizacija za posledico prihranke, ki bi omogočili kritje kroničnih deficitov že obstoječega zavarovanja in ustvaritev rezervnih fondov, iz katerih naj bi se krili nepredvideni izdatki. Na drugi strani bi pa bili taki prihranki tako malenkostni, da bi krili v najboljšem slučaju komaj desetino kapitala, ki je potreben za izvedbo zdravega starostnega zavarovanja. Radi tega je izključena izvedba tega zavarovanja brez novih bremen. Delavstvo je pripravljeno z ozirom na naravnost eksistenčno važnost tega zavarovanja na pametne žrtve.

Delavstvo je prepričano, da je mogoča revizija le v tem smislu, ker bi bila drugače brez pomena in bi vodila do neizogibnih bojov.

U zaščito otpuštenih radnika.

U doba svestranog privrednog života, u kojem ključa rad, jedini su železnički radnici, koje se otpušta i baca na ulicu. Sa njima se to čini u sred ljeta, kada bi trebao rad da bude najintezivniji i kada je besposličarenju najmanje mjesta. I željeznica je u dobrom dijelu sezonski posao. Sekcijski radnici imaju svoje glavno uposlenje od proljeća, preko ljeta i kroz jesen, dočim u zimi, ako nema većih snegova, oni su kod kuće. Radi toga valja u ljetnim mjesecima izbjegavati sve, što može redovnom posvršavanju radova da naudi. Medjutim, ne čini se tako. Željezničke radnike u sred ljeta, i ako ima svestranog uposlenja, šalje se na besplatne dopuste, koji po negdje znače i definitivni otpust. Čini se to sa izgovorom, da nema kredita. Medjutim, i laiku neće biti teško utvrditi, da je to samo jedan izgovor za jedno loše gospodarstvo. Pomanjkanje kredita u vrijeme, kad treba svršavati poslove, nije ništa drugo, već jedno slabo gospodarstvo, koje se, jer poslovi nisu na vreme svršeni, ljuto svetli.

Da bi se prerana nevolja besposlice od željezničkih radnika otklonila, obratili smo se slijedećom predstavkom izravno na gosp. Ministra Saobraćaja:

»Radnici, uposleni na održavanju pruge kod Sekcije u Bjelovaru, kod Sekcije u Splitu i još nekim mjestima, javljaju nam, da ih se pojedince i u grupama otpušta sa rada. Negdje su ti otpusti definitivni, bez izgleda na ponovno vraćanje na dužnost, negdje su privremeni, a negdje traju od 15 do 20 dana u mjesecu. U nekoliko slučajeva obratili smo se nadležnoj Direkciji u Zagrebu sa molbom, da se ta otpuštanja ne čine, a već otpuštene da se povratu na posao i uposl stalno, ali nismo uspjeli. U slučaju otpuštanja

kod Sekcije u Bjelovaru, primili smo od Direkcije u Zagrebu, sa danom 22. jula 1929 br. 29779-29. V. slijedeći odgovor:

»Obavještavamo naslov, da je sekcijska za održavanje pruge u Bjelovaru u Vašem podnesku navedene radnike zbog pomanjkanja kredita morala otpustiti.

Pošto nema izgleda da bi Ministar. Saobraćaja ovoj Direkciji odobrio naknadne kredite, mogu si otpušteni radnici mirne duše tražiti privatna zaposlenja.

Iz ovog odgovora Direkcije u Zagrebu slijedi, da uzroci otpuštanja radnika leže u tome, što Ministarstvo Saobraćaja ne odobrava potrebne naknadne kredite za održavanje pruga, a time i za uposlenje tu zaposlenih radnika.

Radi toga slobodni smo, Gospodine Ministre, obratiti se ovime izravno na Vas, sa zamolbom, da poduzmete i odredite shodno, da se potrebni krediti za održanje pruga kod Direkcije Zagreb namaknu, te da se stalno i privremeno otpuštene radnike na posao povratu.

Ovo molimo u glavnom s razloga, jer su svi stalno i privremeno otpušteni radnici, radi nikakve ili pak samo djelomične zarade, zapali u vrlo težak položaj. I ako im se preporuča, da si potraže druga namještenja, oni se vrlo teško mogu na to odlučiti: jedno zato, jer su u poslu željeznice proveli već dulje vrijeme, a drugo zato, jer za mnogoga traženje privatnog zaposlenja znači odlazak iz mjesta dosadanjeg obitavališta i selenje, koje je skopčano sa troškovima, i treće zato, jer se svaki sa najvećim opravdanjem nada, da će mogućnost za povratak na dosadnji mu posao ipak i skoro uslijediti.

Osim ovih, vrlo važni razlozi podnošenju ove predstavke su i u slijedećem: rad tih radnika željeznici potreban je. I ako radnici sada ne rade, željeznica od toga nikakve koristi nema, jer će, kad se šteta uslijed sadanjenog nerada nagomila, morati uzeti u posao možda i brojniju i skuplje plaćenu radnu silu. Ta skuplje i brojnije uposlena radna sila koštati će više, nego li bi iznosili izdatci oko uposlenja otpuštenih.

Radi svih navedenih razloga molimo Vas, Gospodine Ministre, da bi ovoj predstavci poklonili Vašu pažnju i u njoj iznjetoj molbi izvoljeli izaći u susret.

Kaj je s „Podpornim društvom železničkih delavcev in uslužbencev“ v Mariboru.

V predzadnji številki smo obširno poročali o položaju in usodi »Podpornega društva železniških delavcev in uslužbencev v Mariboru«, katero je veliki župan tik pred občinim zborom dne 10. majnika t. l. razpustil. Dne 10. julija je odbor društva vložil zoper ta razpust obširno pritožbo na ministra notranjih del.

V tej pritožbi je odbor predvsem opozarjal na velikansko nevarnost, ki preti društvu, oziroma njegovim

tisočerm članom, če se bo zadeva še dalje zavlačevala in ne pride do skorajšnje ureditve. Ker gre za usodo 13.000 članov železničarjev, ki so si z ogromnimi žrtvami in res s svojimi žulji tekom let prihranili v društvu več milijonsko premoženje, da si oskrbijo pomoč za starost in slučaj smrti, je vsak upal, da se bo zadeva res čimbolj pospešila ter čim hitreje rešila. Z milijoni revežev je vendar treba čim previdnejše o-

skrbe in to baš pri železničarjih, ki si dandanes pač ne morejo ničesar več prihraniti za hude čase.

Toda od vložitve pritožbe pri tukajšnjem velikem županu bosta potekla skoro dva meseca, a pritožba še ni niti šla iz Maribora v Beograd, ampak leži akt pri policijskem komisarijatu. Železničarji, ki nas ne prestanjo vprašujejo o poteku zadeve in pritožbe, morajo torej pričakovati, da končne rešitve še ne bo tako kmalu, ker mora akt poprej sploh oditi iz Maribora v Beograd, kjer pa ga bodo seveda tudi temeljito preštudirali.

Kaj je s premoženjem »Društva vlakospremnikov«?

Kako komplicirano je vprašanje razpuščenega »Podpornega društva« in kake neugodne posledice bo lahko imel eventualni definitivni razpust, če ga bo ministarstvo notranjih del odobrilo, pa je razvidno še iz razmerja bivšega »Društva vlakospremnikov« napram »Podpornemu društvu«, s katerim se je ono združilo leta 1925.

»Društvo vlakospremnikov« se je po prevratu ločilo od centrale na Dunaju in se osamosvojilo v Mariboru. Vršilo je tri važne naloge v korist svojih članov, katerim je nudilo za mesečno članarino pravno varstvo, bolniško podporo in pa starostno podporo, oziroma posmrtnino. Ker pa vseh treh obveznosti za dalje časa ne bi moglo vršiti, se je »Društvo vlakospremnikov« pogodilo s »Podpornim društvom« na ta način, da se združi s »Podpornim društvom«. Slednje je prevzelo vso imovino likvidiranega »Društva vlakospremnikov«, ki je znesla sama v gotovino Din 73.999.—, kar je bilo za leto 1925 ogromna vsota, in tudi inventar društva, pisalni stroj, pohištvo itd. »Podporno društvo« je prevzelo napram članom »Vlakospremnikov«, ki jih je prevzelo okrog 500, obvezo, da jim izplača ob vstopu v pokoj ali v slučaju smrti znesek Din 4000.—, vlakospremniki pa plačujejo »Podpornemu društvu« naprej članarino mesečnih Din 7.—.

Prejšnja dobrota pravnega varstva in bolniške podpore pa je odpadla.

Od leta 1925 se je torej premoženje »Društva vlakospremnikov« popolnoma združilo s »Podpornim društvom« in tudi članarina teh 500 članov je tekla v blagajno »Podpornega društva«.

Če pa bi se »Podporno društvo« razpustilo, zgube tudi člani bivšega »Društva vlakospremnikov« vse gornje pravice in bi jim ostal le delež, ki odpade od likvidacije na vsakega izmed 13.000 članov in še to je vprašanje, v kakšni višini napram ostalim članom »Podpornega društva«. Ako se to zgodi, zadene 500 vlakospremnikov uprav nečuvstva in krivična katastrofa. 500 rodbin ubogih železničarjev, ki so si odtrgovali od ust mesečno članarino, da dobe na stara leta par tisočakov, bo čez noč ob to starostno oskrbo in nihče ne bo vedel, čemu? Kdo bo zagovarjal to nesrečo, kako bodo nosili odgovornost pred temi 500 reveži oni, ki so povzročili razpust z neresničnimi denunciacijami? Kajti novo društvo, ki se bo eventualno ustanovilo in bo vsaj na videz naslednik »Podpornega društva«, ne bo noben dedič razpuščenega društva, in ne bi imelo nobenih obvez napram že razpuščenemu »Društvu vlakospremnikov« in njegovim članom. Ti so leta 1925 slepo zaupali svoje premoženje »Podpornemu društvu«, a sedaj stojijo pred gornjimi dejstvi.

In še premoženje »Tovariške zveze«!

S »Podpornim društvom« se je nadalje že kmalu po prevratu združilo tudi humanitarno društvo železničarjev »Tovariška zveza« v Mariboru. Tudi to je prešlo brez vsake posebne pogodbe in zavarovanja z vsem svojim premoženjem in člani v »Podporno društvo železniških delavcev in uslužbencev«. Tudi člane tega društva čaka ista usoda v slučaju odobritve razpusta, kakor vlakospremnike.

Nadzorno oblast opozarjamo na vse to in pričakujemo čimprejše ureditve.

Zanimivosti za železničarje!

Varčevanje v državni upravi. Finančno ministarstvo je poslalo vsem ministrstvom okoliščino, v kateri zahteva, da se izvaja že v tekočem proračunu največje varčevanje, in sicer: 1. naj se najmanj 10% že odobrenih kreditov ne angažira, torej naj se po možnosti tekoči proračun zmanjša za 10%, 2. prošnje za prekoračenje rednih kreditov sploh ne bodo v nobenem slučaju ugodno rešene in 3. nobeno prazno mesto, čeprav se po proračunu predvideva, naj se ne spopolni, število uradništva naj se postopoma zmanjšuje.

(V resoru ministarstva saobraćaja pa že po sedanjem obračunu primanjkuje kredita v nekaterih železniških delavnicah kar za cel mesec, v območju zagrebske direkcije pa se že danes odpušča progovne delavce, odnosno jih pošilja kar za 15 dni na mesec na brezplačen dopust. — Čim bi se v železniškem ministarstvu gornja okoliščina izvajala, bi to značilo propast železnice ter upamo, da se ne bo sedaj nadaljevalo z brezglavo politiko, ki se je vodila v letih 1926—1928, ampak, da se bodo za železnice odobrili naknadni krediti.)

Komercijalizacija železnice. Sedaj se je zopet načelo vprašanje sanacije naših železnice ter je po poročilih beograjskih listov dal novi železniški minister nalog, da se mu predloži ves svoječasno že zbran material o komercijalizaciji železnice. Zadnje dni pa prinašajo časopisi vesti, da se pogaja »Francosko-amerikansko-švicarski kartel« za to, da bi prevzel vse državne železnice v svojo eksploatacijo za 75 let ter bi za to plačal državi več milijard odškodnine. Naše železnice so že več let visoko pasivne, zato se za komercijalizacijo ogrevajo iz gospodarskih interesov, proti komercijalizaciji pa zopet nastopajo oni, ki povdarjajo strateške interese. Na vprašanje komercijalizacije je predvsem zainteresirano vse osebje, ki se danes brez izjem (izvzemši par onih, ki bi morali zapustiti lepe položaje) izjavlja za belgijski ali avstrijski sistem.

Stalnost. V prvi polovici avgusta 1929 je bila ukinjena stalnost za vse državne nameščence.

Novi delavski pravilnik je sedaj zopet v izdelavi. V načrtu so poleg osnovnih plač tudi neke vrste »plače po ocenah«, v katerih se bo napredovalo ne oziroma na službeni leta, ampak po »sposobnosti«.

K delavskemu pravilniku pripominjamo, da je dolžnost ministarstva saobraćaja, da izdela delavski pravilnik in določi plače še preje, preden bo fiksiran novi budžet, ker drugače grozi opasnost, da bodo zopet določbe novega pravilnika ostale na papirju radi »pomankanja kredita«. Na nadaljnjo redukcijo delavstva in ostalega osebja ni misliti, ker vsaka redukcija in brezplačni

dopusti morejo imeti za posledico le propadanje prometa. Za novi budžet so morale direkcije že avgusta meseca predložiti predlog za novi budžet, ter so predlogi zlasti za delavske plače izdelani na podlagi sedanjega stanja in sedanjih plač.

Kako skrbijo nemške državne železnice za svoje uslužbence.

Nemška železniška uprava je uredila oddajo pijač in jedil ob izredni vročini ali pa ob hudem mrazu kakor sledi:

I. Pijače.

a Poleti: $\frac{1}{4}$ litra bele kave, $\frac{1}{4}$ litra čaja, 1 steklenica mineralne vode, limonada, vse po volji. Predpogoj za oddajo je vročina od 23 stopinj C v senci ob 10. uri dopoldne.

b) Po zimi: $\frac{1}{4}$ litra bele kave, $\frac{1}{4}$ litra čaja, krožnik goveje juhe, krožnik kake druge goste juhe, vse po volji. Predpogoj za oddajo je mraz od najmanje — 10 stopinj C ali pa mrzlo in vlažno vreme.

Te pijače ne dobiva samo eksekutivno osebje, temveč vsi oni, ki so podvrženi napornemu delu po leti pod pekočim solncem (ali ob ognjih, n. pr. v delavnicah kovači itd.), po zimi pa ob hudem mrazu.

II. Jedila.

Navadno toplo jedilo ali pa namazan kruh ter eno zgoraj navedenih pijač. Predpogoji:

a) Prekoračenje rednega dela za najmanje 3 ure (velja samo za vozno osebje).

b) Izredno huda zima čez — 20 stopinj C (velja za vozno osebje ter za premikalno osebje na postajah s težkim premikom).

c) Naporno delo ob izrednih dogodkih (velja samo za one, ki so pri teh delih zaposleni).

Tako v Nemčiji a pri nas? Vsak zna, da so pri nas plače dosti nižje ter da so življenjski pogoji dosti slabši, vendar se nam bo treba menda še dolgo bojevati, predno bomo vsaj deloma dosegli te ugodnosti, ki jih uživajo danes nemški železničarji.

V premišljevanje.

Interesantno je doznati podatke o izdatkih nemških državnih železnice za svoje osebje. V proračunu za leto 1929 se nahaja postavka plače osebju (progovno in delavniško osebje tudi že všteto) v iznosu 2.952.7 milijonov mark (41.338 milijonov dinarjev). Ta vsota predstavlja 55% vseh dohodkov železnice. Izdatki za osebje na železnica Združenih držav Amerike so znašali v letu 1927 samo 46¼ vseh dohodkov. Stanje osebja pri nemških železnica ni večje kot leta 1913, medtem ko so se izdatki za personal več kot po-

dvojili. Po ustanovitvi družbe nemških drž. žel. leta 1924 so se izdatki za osebje pomnožili za 800 milijonov mark (11.200 milijonov dinarjev, to je skoraj celi naš državni proračun). Razumljivo je, da ni te povečane izdatke od 800 milijonov mark dala železnica svojim uslužbencem prostovoljno. Ta vsota nam jasno slika ogromno sindikalno delo, katerega je izvršil Savez nemških železničarjev, ki se nahaja v vsakem oziru na višini.

Posnemajmo, jačajmo naš Savez — pojdemo boljši bodočnosti nasproti!

Vijesti obl. sekretarijata Zagreb

A. Pokret za povišicu plaća tokarskih radnika zagrebačke radionice.

Tokarski radnici zagrebačke radionice nalaze se u pokretu. Motiv pokreta su niske plaće, koje ne stoje u skladu ni sa životnim potrebama radnika, a niti sa platama, koje primaju tokarski radnici u privatnim poduzećima. Plate tokarskih radnika u toj radionici su za oko 25% manje nego li plate istih radnika u privatnim poduzećima. Ova razlika stvara tim radnicima ne samo težak položaj izvan radionice, kod kuće i u porodici, gdje se jedva životari, već i u samoj radionici, jer se, radi odlaska iz radionice sve većeg broja radnika, stavlja na preostale sve teži zahtjevi i režim prema njima je sve gori i gori. Ti odnosi čine sve veći jaz između uprave i radnika. Radnici znadu uzroke tome i postavili su ih otvoreno na dnevni red: treba da se otkloni nezadovoljstvo sa malim plaćama!

Svijesni si svojeg položaja, tokarski radnici zagrebačke radionice održali su, po pitanju povišice svojih plaća, nekoliko sastanaka, na kojima su svoju situaciju svestrano i temeljito pretresli. U nedelju, dne 18. augusta održali su vanredno posjećen zbor u prostoriji Radničke Komore, na kojem se zaključilo, da se ispred Oblasnog Sekretarijata USZJ podnese g. ing. Jurmanu, upravniku radionice, sljedeća

Predstavka:

U ime svih kovino-tokarskih radnika radionice čast nam je zamoliti Vas, da izvolite odrediti, da se satnine tih radnika regulišu i povise u smislu odredbe Naredbe M. S. br. 6705-23. a istovremeno, da se izvrši novo regulisanje premijskih cijena na jednoj boljoj osnovi, koja će im zagarantovati veću i pravedniju zaradu od dosadašnje.

Ovu našu predstavku obrazložimo sljedećim:

Satna plata tokarskih radnika ove radionice ne stoji u skladu sa bazom, koja treba da služi za određivanje njezine visine, a to je plata isto takvih radnika u drugim — privatnim radionicama. Dok je početna plaća vanjskog tokarskog radnika (mislimo boljeg i onakvog kakove radionica potražuje) Din 6.50 do 7.50 na sat, u ovoj radionici je Din 5.—, a samo izuzetno do Din 6.—, plata vanjskog srednjeg starijeg radnika Din 9.— do 11.— na sat, u radionici je Din 7.50 do 8.50, a vanjska plata najboljih in najstarijih radnika Din 12.— do 14.— na sat, u ovoj radionici je Din 9.75. Pridodavši tome i bolje zaradjenju tzv. premiju (zarada koja je nestalna i nesigurna), to ukupna zarada tokarskih radnika ove radionice još uvijek zaostaje za onom vanjskih za oko 20 do 25%, a to je vrlo mnogo, jer ta razlika smjela bi biti najveća za oko 5% u smislu citiranog Naredjenja M. S. na osnovu kojeg je utvrdjen princip, po kojem se radničke plaće uopće, pa tako i tokarskih radnika, imaju određivati.

Ovo je kratki i formalni razlog ove naše predstavke. Stvarni je sljedeći:

Usljed manje plaće i manje zarade, tokarski radnici ove radionice nalaze se u nepovoljnijem i težem položaju, nego li njihove kolege u drugim poduzećima. Manja plaća čini im život gorim, te stradaju oni i njihove porodice. Po uvjerenju svojih radnika, ovakav njihov položaj jest jedna nepravednost, koja nebi smjela da postoji. Težnje radnika idu za time, da se ta nepravednost ukloni, te time njihov život poboljša.

Ovo nepovoljno materijalno stanje tokarskih radnika nije bez odjeka i na tzv. njihov radni moral ili volju za radom. Ono jako utiče, da se količina rada smanjuje, a sam rad i kvalitativno trpi. Kad bi se ova fakta naučno i matematski ispitila, naše je uvjerenje, da bi se bez teškoća utvrdilo, da ta kvalitativna i kvantitativna dekadencija u radu čini isto najmanje od 20 do 25%. Utvrdilo bi se istovremeno, da i radionica, time što svojim radnicima daje manje plaće, ništa ne dobiva, već naprotiv osjetno gubi.

Štetne posljedice slabijeg položaja ova-

izražaja i u sljedećem: najbolji među njima bave se mislju, da radionicu napuste i potraže si bolje plaćena mjesta. Istovremeno bolje kvalifikovani radnici iz vana, koji su ujedno i bolje plaćeni vani, neće u radionicu da dolaze. U dokaz tome napominjemo samo činjenicu, da je naslov u više navrata podnosio molbe za dozvolu uposlenja stranim radnicima, motivšući iste, da je domaća radna snaga slaba i da joj se ne može »poveriti teže tokarske poslove«, što međutim ne stoji, već je fakat, da radi manje plaće i gorih uslova rada neće tokarski radnici, bez veće nužde, da se u ovoj radionici uposljuju.

Poboljšanjem plata tokarskim radnicima ovo bi se stanje brzo popravilo. Porasao bi tzv. radni moral i intenzivnost rada kod radnika koji su već na radu, a sama radionica postala bi privlačnom tačkom ne za najslabiju radnu snagu, već za najbolju i to onu, koju naslov toliko dugo potražuje, a ne može je dobiti. Prema tome, povišice plata tokarskim radnicima nebi značila samo poboljšanje gledajuć na istu sa stanovišta interesa radnika, već i poboljšanje sa stanovišta interesa radionice.

Radi toga ponavljamo uvodnu našu molbu; izvolite uvažiti hitnu potrebu regulisanja satnih plaća svim tokarskim radnicima u pravcu, da ih se dovede u sklad sa platama istih radnika u privatnim poduzećima. To regulisanje neka izvrši komisija, sastavljena na način, predviđen Naredbom G. D. 7355-23. od 20. augusta 1923. time, da predstavnika komisije ispred radnika izaberu radnici sami.

Polazeći sa stanovišta, da za isti rad valja dati i istu nagradu, smatramo, da osnovna plaća (satnica) tokarskih radnika ove radionice nebi smjela biti manja nego li je plata isto takvih radnika u privatnim poduzećima. Time želimo naglasiti, da onaj dio plaće, koji radnici primaju s naslova uštede na vremenu (premijske), ima da bude sasvim izvan i povrh okvira redovne i normalne plaće. U toj premiji trebao bi biti sadržan dodatak, kojeg radnik ove radionice zaslužuje onim svojim dijelom rada, koji se ispoljava ili u povećanoj intenzivnosti ili pak u poboljšanoj kvaliteti.

Smatranje premijskog dijela zarade sastavnim dijelom satnice, štetno je za obostrane interese. Ono izaziva nezadovoljstvo kod svih onih radnika, koji na premijama ne zarade ni svoju normalnu nadnicu i dok je ne zarade, a sa druge strane, pod ovakvim uslovima naplate rada mora da trpi i sam rad: njegova kvalitativna vrednost pada. Tome u dokaz služi i činjenica, da naslov ima najveću potražnju radne snage za »teže tokarske poslove«. Radi toga u određivanju premijskih cijena valja veću pažnju posvetiti boljem nagradjivanju kvalitativnosti, nego li kvantitativnosti rada i to tako, da će svima radnicima biti omogućeno, da se bez satiranja potpuno posvete radu i da im neka veća zarada radi toga bude zaista zagarantovana.

Ovime želimo argumentisati našu uvodnu molbu, da se izvrši novo regulisanje kao sistema premija, tako i premijskih cijena. Ovo regulisanje, molimo, da se izvrši na toj osnovi i objektivno, a to bi se najsigurnije i zadovoljavajuće postiglo, ako bi se izvršilo na način predviđen Pravilnikom o nagradama za povećanu produkciju i uz saslušanje samih tokarskih radnika. Sve nedostatke u tom pogledu najtočnije su uočili sami radnici i oni su spremni, da Vam ih u tancine izlože. Ovo poslednje ujedno molimo, da se shvati kao žalba zbog manje uračunatog radnog vremena u smislu čl. 15 spomenutog Pravilnika.

Ova predstavka predana je g. ing. Jurmanu, upravniku radionice, lično po predsjedniku oblasnog odbora Saveza u Zagrebu drugu Koreneju dne 21. augusta, te sumeno pojašnjena po posebnoj delegaciji, koju su sačinjavali drugovi: Stanko, glavni tajnik Saveza iz Ljubljane, Kmet, tajnik obl. odbora u Zagrebu, te Stih, Žulj i Mužina, po tokarskim radnicima izabrani predstavnici. U skoro dvasatnom razgovoru ova delegacija izložila je g. upravniku stanje tokarskih radnika naglašujući, da su u predstavci izneseni zahtjevi opravdani, kojima valja izaći u susret radi obostranih interesa: radionice i radnika.

G. Jurman nije osporio opravdanost stava tokarskih radnika i same predstavke, nu i kod najbolje volje, da se izadje u susret, nailazi se na

zapreku u nedovoljnim kreditima, koje radionica nesmiye prekoračiti. Nedovoljni krediti su prepreka kao opravdanom zahtjevu, isto tako do broj volji, da se izadje u susret. Ta zaprijetka je tolika, da od nje ne stradaju samo interesi uposlenih radnika, već i same željeznice, jer se poslovi ne svršavaju na vrijeme ili se pak svršavaju u nedovoljnoj mjeri.

Nakon duge i stručne rasprave, te dokazivanja potrebe, da se radnicima izadje u cjelosti u susret, g. Jurman dao je delegaciji slijedeća obećanja: 1. Da će svima mladim to-karskim radnicima, koji imaju manju satnu plaću od Din 6.—, istu povisiti na Din 6.—, koja će od sada važiti kao početna satnina. 2. Starijim to-karskim radnicima poboljšat će se plaće postepeno i to tako, da će svakog mjeseca povišicu dobiti po desetorica. 3. Vremenike će preispitati posebna komisija i ispraviti ih onamo, da ne budu oštećeni radnici a ni radionica, t. j., da će svakom radniku i po svakom predmetu biti zagarantovana akordna zarada. Pored ovoga g. upravnik je obećao, da će radničke povjerenike i nadalje primati i sa njima saradivati po svima pitanjima, koja se odnose na potrebe radnika i radionice.

Dopisi podružnica.

Jasenovac.

Sa izveštajem o našim prilikama ne želimo ni ovoga puta izostati. Mnoga zla su putem naše organizacije već uklonjena, nu ima još stvari, kojima tek moramo stati na kraj. Među njim, velike neprilike nam se čini sa zaračunavanjem prekovremenih satova. Često se dešava, da nas više radi prekovremeno, nu prekovremene satove nam se ne zaračunava sa 50% više, već nas se za toliko sati, koliko smo radili prekovremeno, šalje ranije kući narednog dana. Iako na oko izgleda, da je takav postupak pravedan, ipak, svaki radnik, koji prekovremeno radi i mjesto naplate toga rada bude za toliko sati ranije poslan kući, zna, da takvim postupkom mnogo gubi. Prekovremeni rad nije isto što i normalan rad. Raditi prekovremeno znači uložiti više truda i muke, više se iscrpiti, radi čega je radniku potrebna i veća zarada, dočim ranije slanje kući i skraćivanje normalnog radnog dana znači u stvari smanjivanje zarade, a to je nepravdost za radnika, koju treba ukloniti.

Naplati prekovremenog rada najviše se opire Šepović A., predradnik. On nam uvijek čini smetnje, da dođemo do naših prava. Budući da svi radnici sami nastoje, da na radu budu savjesni i marljivi, to nema potrebe, da budu vrijeđani i mrko gledani, pa ni sa strane toga predradnika. Mi molimo pretpostavljene, da ga upute, da se bolje ponaša.

Skupštine i sastanci.

Sunja.

U nedjelju, dne 11. o. m. održali smo vrlo dobro posječenu skupštinu članova iz Sunje in Majura. Dnevni red je bio, da se porazgovorimo o našim lokalnim prilikama.

Pored ostalih drugova, o našem položaju opširno i stvarno govorio je drug predsjednik podružnice, Iznešene su žalbe na postupak sa sekcijkim radnicima, kojima se na molbu za povišicu plaće nikako ne izlazi u susret. Iako je radnicima povišica plaća obećana, ista se ne daje, a nadglednik, koji bi trebao povišicu da provede u život, izgovora se, da stvar sa povišicom će biti riješena, kad se šef sekcije sa dopusta vrati. To je neozbiljan i žalostan izgovor. Što se time njihov život zaogrčuje i ubija u njima svaka volja za radom, o tome se ne vodi briga. Sve ovo su radnici sa najvećim negovanjem utvrdili i zaključili, da ostaju i dalje napokolebivi kod zahtjeva, da im se povise plaće.

Dalje je bilo mnogo raspravi o prilikama u našem bolesničkom fondu, a naročito kod nas u Sunji. Iako imamo liječnika odje, naš liječnik je u Jasenovcu. Istoga ili nema kod kuće, ili pak postupa na način, koji nas sili, da neidemo k njemu. Pogotovo u hitnim slučajevima prisiljeni smo, da tražimo liječničku pomoć ovdješnjeg privatnog liječnika, a time i da se izvršavamo trošku, koji nam nitko ne vraća. O svemu ovome već je bolesnički fond obavješten, ali se ne miče. Vidi se, da i tu nema osjećaja za željezničara-patnika.

Svijesni si uzroka svim ovim nedaćama zaključili smo jednodušno, da ćemo još življe i poživotnije poraditi na dizanju našeg Saveza, te jedine naše uzdanice i zaštitnika u najtežim vremenima.

Nova Gradiška.

U nedjelju, dne 11. augusta o. g. održali smo vanredno posječenu skupštinu u prostorijama gostione Ivanišević. Već duže se naši drugovi nisu našli na tako brojno na okupu, kad ovoga puta.

Sastanak se je bavio u glavnom aktuelnim radom Saveza, koji je u tančine izvjestio drug Kmet, delegat iz Zagreba. Sa mnogo pažnje saslušana su razlaganja o radu ankete u Beogradu, te zaključcima, koje je ista donijela. Iz tih zaključaka se najbolje vidi, koliko je rad Saveza koristan za sve nas. Da nema Saveza i njegovih akcija, svima nama bilo bi još gore.

Dalje se je govornik zadržao na tumačenju važnosti organizacije, te ciljeva, kojima organizacija služi. Smisao organizacije jest, da si njezinim zauzimanjem i snagom popravljamo i podižemo naš nepovoljan položaj. Složni i čvrsto međusobno povezani možemo to mnogo lakše, nego li vsaki pojedinac sam. Svaki pojedinac sam je slab i jednoga po jednoga poslodavac lahko savladava, a ako iza pojedinaca stojimo svi, onda će to biti teško. Za uzor, kako treba organizaciju shvatiti i u organizaciji raditi, govornik spominje podružnicu Jasenovac, koja se može obrojiti među najbolje mjesne organizacije Saveza. Po njihovom uzoru valja i u Novoj Gradišci raditi. U organizaciji se mora ostati čvrst i nepokolebiv. Bolje je i ne ići u organizaciju, nego li organizaciju nakon par mjeseci napustiti.

Posle ljepog razlaganja druga Kmeta, započela je diskusija o raznim lokalnim pitanjima. Među ovim, iznjeli su drugovi mnoge žalbe na nesusteljivost uprave sekcije, na grubosti pružnih nadglednika, na Bolesnički Fond itd. Zaključeno je, da se nekim pitanjima izvrše intervencije, kako bi na nepravde i mjerodavni bili upozoreni. Posle rasprave o lokalnim prilikama prišlo se izboru novog odbora podružnice, pa su jednoglasno izabrani: Ilić Dimitar, predsjednik, Lulić Petar, tajnik, Borčić Stevo, blagajnik, te odbornici Tica Branko, Horvat Petar, Dozet Gjuro i Radeka Gjuro, te kontrola Kos Vid i Jokić Nikola.

Time je ova uspjela skupština bila i zaključena. Agilnost novih odbornika kao i odlučna volja članova, da se kao organizacija konačno učvrste i ne dopuste više svoje razbijanje, garancija je, da će ova podružnica u svojem daljnjem životu ići napred.

Brođ.

U srijedo, dne 14. augusta održali smo željezničarski sastanak u gostionu »Zvezda«. Obzirom na teške prilike, u kojima dižemo naš pokret ovdje, sastanak je bio zadovoljavajuće posjećen. Prisustvovalo je vlakopravno i radioničko osoblje.

Po dnevnom redu govorio je drug Brlić, delegat iz Zagreba. Podnio je iscrpiv i stručan izvještaj o djelatnosti Saveza u pravcu, da izvojuje novi Pravilnik za radničko osoblje, te da izmjene, koje se u Zakonu spremaju, budu čim povoljnije. Predloge za radnički Pravilnik izradili su u glavnom sami radnici, pa isto tako nastojimo, da i predloge za Zakon izradi samo osoblje, na koje sa Zakon odnosi. Time u vezi održavaju se ovog i narednog mjeseca konferencije strojnog osoblja, staničnog, pružnog, vlakopravnog i radioničkog, na kojima za vsa pitanja vlada velik interes. Isti taj interes treba da pokaže i osoblje u Brođu. Dužnost funkcionera podružnice jest, da sve željezničare obavijeste o svemu što Savez za njih radi i pozove ih, da svojom živom saradnjom nastojanja Saveza pomognu. Dok nas je malo, teško ćemo nešto postići, ali kad će nas biti na ukupu mnogo, lakše ćemo uspijevati.

Posle govora druga Brlića razvila se slobodna rasprava o tome, na koji način, da se pokret željezničara u Brođu jače oživi. Konstatovano je, da je umrtvjeleosti, koja se sada još uvijek održava, veliki krivac prijašnji funkcioner Dekanić, koji svoje dužnosti nije shvatio kako ih valjan čovjek treba da shvati. Zaključeno je, da se istoga pozove javno na točno polaganje računa o njegovom radu, što će na povjerenje prema organizaciji povoljno uticati, jer će članovi i ostali željezničari vidjeti, da organizacija nije isto što i nevaljao čovjek.

Sastanak je zaključen time, da se ima živo poraditi na sazivu jedne nove skupštine, na kojoj će se smisao organizacije i djelatnost Saveza opširnije izložiti. Pored toga ima se raditi na sticanju čim većeg broja novog članstva.

U zaštitu dalmatinskih željezničara i brodara.

Predstavka Radničke Komore u Splitu.

Dok dalmatinski željezničari nisu bili organizovani u našim redovima i dok su ispred njih nastupala razna nacionalističko-šovinistička udruženja, ni slutiti se nije moglo, pod kakvim teškim prilikama žive i pod koliko nepovoljnim uslovima vrše svoju tešku službu. Od nacionalističkih fraza se ne živi, niti si široke mase mogu njima svoje stanje poboljšati. Naprotiv, posljedice za široke mase su sasvim obrnute: one padnu u još dublje ropstvo onih tipova, kojima šovinizam služi samo plaštem za uže i kapitalističke interese. Tako je bilo i kod drugova Dalmatinaca — željezničara in brodara; nekoliko tipova, koji su bili na čelu njihovih šovenskih organizacija, dobilo je ljepa i onosna mjesta, a raja je ostala i bez ono malo prava, koja je prije posjedovala. Sa organizova-

njem dalmatinskih željezničara o naše redove sve ovo je bjelodano otkriveno. Tek sada se vidi silna puštoš, koju šovenske organizacije, povlačeći se iz njihovih redova, iza sebe ostavljaju: svestrano bespravljje, bijeda i nevolja.

Medju onima, koji željezničare i brodare dalmatinske nastoji prikriti gdje kod može, nalazi se Bolesnički Fond u Zagrebu. Žalba na njegovo poslovanje i davanje ima mnogo i vrlo teških. Na brojne žalbe fond ostaje slijep i gluh. Potrebno je, da ga se proderna sa viših instanica, te ga upozori na izvršavanje dužnosti prema članovima. (Sa tom svrhom donijela je Radnička Komora u Splitu slijedeću predstavku Generalnoj Direkciji Željeznica u Beogradu:

»Na mnogobrojne pritužbe željezničkih namještenika i radnika iz Splita i neposredne okolice protiv rada i postupka Oblasnog Bolesničkog i Potpornog Fonda za željezničare u Zagrebu, potpisanoj Komori čast je uglednom naslovu svratiti pažnju na to i zamoliti ga za shodnu intervenciju kod rečenog bolesničkog fonda.

U Splitu Bolesnički fond željezničara iz Zagreba, kome pripada i osoblje Direkcije Pomorskog Saobraćaja, ima oko 640 članova, što sa članovima porodica dosiže broj 1500. Na taj broj članova ljekar u Splitu dobio je kredit za bolničko i sanatorijsko liječenje te za nabavku medikamenata u trajanju od 8 mjeseci t. j. od 1. augusta 1929. do 31. marta 1930. g. ukupnu od 25.600 dinara.

Kada se ta suma podijeli na broj članova onda mjesečno jedva dolazi na svakog člana po 5 dinara, što niukome slučaju nije dovoljno ni za nabavu najpotrebnijih medikamenata i pri čemu ne mogu bolnički i sanatorijsko liječenje nikako doći ni u obzir.

Bilo je već slučajeva, da se oboljele nije moglo slati u bolnicu, te da su članovi sami morali snositi troškove bolnica. Za posljednje 4 godine samo su dva člana po 15 dana bila liječena sanatorijski, što je također ravno ničemu.

Na vozovima nema ni najnužnijih medikamenata i zavoja za pružanje prve pomoći. Ambulanta u Splitu vrlo je loše uređjena.

To sve uporedjeno se stanjem ustanova za zakonsko osiguranje radnika koje stoje u sastavu Središnjeg Ureda ZOR predstavlja strašnu zapuštenost, i radnici odnosno namještenici članovi željezničkog i potpornog fonda s pravom se žale na stanje u njihovom osiguranju i zavide ostalom radništvu, koje u organima Središnjeg Ureda ima uzorno osiguranje.

Da bi se opravdanom zahtjevu željezničara u Splitu izašlo u susret i dalo ono što ih po zakonu pripada, bilo bi potrebno finansiranje ogranka Oblasnog Bolesničkog Fonda centralizovati i umjesto propisanog »budžeta« od 25.600 dinara za osam mjeseci davati članovima sve ono što im po Zakonu pripada i što uživa radništvo u svome osiguranju.

Na osnovu prednjeg Komora molili ugledni naslov za shodnu intervenciju.

Iz obl. sekretarijata Beograd.

Beograd.

Gosp. Joža Simončić, sekretar Nacionálnih u Beogradu, kleveta naše članove za vreme kancelarijskih časova, da se nalaze u komunističkoj organizaciji. Na žalbe naših članova izjavljamo sledeće:

Naša organizacija radi na osnovu pravila, koja su potvrđjena od ministarstva unutrašnjih poslova pod brojem U. br. 52.051 z dne 12. januara 1928. Ona je članica amsterdamske internacionale (I. T. F.), a ne moskovske. (To bi morao jedan funkcionar sindikalne organizacije već da zna.) Dakler mi se nalazimo u istoj internacionali, u kojoj su i radnici Engleske, čijih vođa je priznat Macdonald. (Dali je i on komunist?) Sa komunistima nalazimo se u borbi. Jer je posle 6. januara o.

Član „Cankarjeve družbe“

bo svak organizirani sodrug in sodružica. Zaupniki, ki ste dobili bloke, ali jih imate že izpolnjene? Pišite po druge. — Cankarjev spomenik postavimo velik — zato bodite vsi člani.

Radničke nadnice valja isplatiti.

Pred 1. augusta o. g. bilo je, putem policijskih vlasti, svestrano objavljeno, da radnici toga dana imaju neizostavno raditi i naredjeno je poslodavcima, da policajnim vlastima jave svakog radnika, koji toga dana nebi došao na rad. Zašto je tako postupljeno, nije nam poznato. Znamo tek toliko, da je tog dana u svima poduzećima rad bio normalan, radnici su došli na posao, a to bi učinili i bez policajne objave.

Dok je objava policije glasila, da se rad toga dana ima svestrano obavljati, dotle je ta ista objava na radničke zagrebačke radionice primijenjena sasvim obrnuto: njih se je 31. jula, kao i 1. augusta sa rada istjeralo silom: vojskom sa nataknutim bodovima. Svatko, tko bi se odstranjenju sa rada opirao, imao se smatrati buntovnikom i prema njemu imale su se upotrebiti najoštrije mjere. Zašto i na osnovu čega, opet nam nije poznato.

Radnici, videći pred sobom silu, povukli su se u miru svojim kućama. Cijeli događaj dali bi i zaboravu, da se nije zbililo nešto, što je apsolutno nepravdno i što radnike vrlo teško pogadja: za oba ta dana zakinute su im i nadnice. Svi radnici smatraju, da se to nije smjelo učiniti i da ih nadnice pripadaju. U tome smislu upućena je na zahtjev oštećenih radnika, putem sekretarijata Saveza u Zagrebu, slijedeće predstavka upravi radionice:

»Potpisanom sekretarijatu je čast zavi radionice:

moliti naslov, da svima radnicima, koji su dne 31. jula i 1. augusta o. g. odredbom naslova i višom silom bili sprečeni u nastupu na redovan rad, ne odbija satnine za ta dva dana, već da im se isplate kao za normalni radni dan, proračunjen na radu.

Ovu našu molbu podkrepljujemo slijedećim:

Oba naznačena dana radnici su, na osnovu radioničkog reda, utvrđenog po naslovu, došli u radionicu u 14 sati, da nastave radom u drugoj shifti. Bez ikakvog predhodnog obavještenja i bez navoda razloga ove iste radnike odstranilo se sa rada i iz radionice silom, onemogućivši ih tako, da započnu i nastavu radom, na koji su došli. Dakle je odstranjenje radnika sa rada uslijedilo potpuno protivno volji radnika, koji su učinili sve, da udovolje obavezama radioničkog reda.

Pored ovoga, radnici su oba ta dana svoj život i svoje kretanje podesili kao i inače svakog radnog dana, sa radom tih dana su računali, pa i sa naplatom istoga unapred ekonomisali, kao sa svršenim faktom. Što pak faktično nisu radili, nije na njima ni malo krivice, pa je otuda nepravdno i za dobre najamno-radne odnose samostalno, ako bi radnici za ta dva dana bili lišeni svoje normalne zarade. Isto tako nepravdno bilo bi, ako bi im se ta dva dana prebija na prava zagarantovanih godišnjih odmora, ili pak na prekovremene satove.

Radi svega ovog molimo, da naslov svim radnicima, koji su na dan 31. jula i 1. augusta o. g. bez svoje krivice normalne zarade lišeni, t. j. nisu mogli rad nastupiti, za te dane zaračuna normalnu nadnicu, te im je sa redovnom isplatom zarade za juli-august o. g. na isplatu doznači.

g. komunistima zabranjen otvoren rad, razbegli su se oni u nacionalne organizacije. Znana jeste i suviše činjenica, da saradivaju komunisti u svima zemljama stalno sa nacionalistima i šovinizistima.

Sve gore nabrojano te dejstvo, da je naša organizacija produžila sa radom i posle 6. januara 1929. god., jeste najbolji dokaz, da nije komunistička.

Nakon toga mora biti svakome jasno, da taj gospodin zlonamerno kleveta naše članove iz potpuno egoističkih motiva, da bi time njima naškodilo.

Podružnica Beograd.

Beograd.

Sa radošću primili smo zadnji broj »Ujedinjenog Željezničara«. Znali

smo iz prošlog broja, da će se održati dne 27. jula u Beogradu konferencija za izradu predloga za radnički pravilnik, koji je tome nesrećnom radniku potreban kao sunce ozeblome, te potražili smo odmah te izveštaje. Ali šta je naštampano u tom broju, dali vidimo dobro? »Zvezarji zopet izdali delavstvo.« Kad smo to čitali, popao nas je bes na tu žutu laži-organizaciju, koja nam je učinila već vrlo veliku štetu, te smo se odlučili, da stupimo u redove Saveza, da se tamo borimo za naša prava. Oni kažu u dopisu na Sekretarijat Komora tačno ovo: »... ne može pružiti kolaboraciju po pitanjima iznetim na anketi, jer se sa izvesnim principijelno ne slaže, već će...«. Rad Saveza je nama uvek otvoren. Znaju ga ne samo članovi već i mi, koji smo tek ušli u tu organizaciju. Naprotiv što radi Nacionalno Udruženje? O tome znamo mi dojučerašnji njeni članovi vrlo malo. Ono radi kao nekakva tajna diplomacija. Nacionalni, kažite nam otvoreno, šta je to »jer se sa izvesnim principijelno ne slaže«. Pred nama leži knjiga »O položaju naših železničara«, koja je bila izdana posle ankete. Dakle da znate, nas nećete moći nikako više prevariti. Dobro smo ju pročitali. Savez je kazao, šta koče, sad je red na Vama, ne plašite se nas. Daje i nama prilike, da možemo u buduću i mi da prisustvujemo barem u duhu svečanom sednicama Vašim.

Da spregovrimo i nekoliko reči o podpisnicima. Taj famozni dopis podpisali su gosp. ing. Čavdarević, koga već poznamo i neki Joža Simončič, Slovenac, o kojem smo se nekoliko informisali. Kako doznajemo, radijo je on pre rata u Trstu u personalnom odseku saobraćajnog odeljenja, te je već od tamo vrlo dobro poznat (sa naročite strane) našim starijim slovenačkim drugovima. Posle prevrata 1920. god. došao je u Zagreb još uvek kao zvaničnik (poduradnik), te se nalazi danas na mestu referenta kot Gen. Direkcije u činu II-2. U Ljubljani je svršio zanatlijsku školu. Šta kaže o tome maturanti, od kojih mnogi i ako sa dovoljno godinama službe, ipak ne mogu doći u taj zaželjeni raj i položaj!

Drugovi koji se nalazite kot sa vezne uprave u Ljubljani, dali se još niste dosta naučili. Ne vidite da Udruženje neće te i ne može sa Vama saradivati, jer ima na upravi višu gospodu (sada su oni izvršili pregrupaciju, a koja neće imati zaželjenog uspeha) koja tu kolaboraciju sa Vama neće a drugo jer njih to radničko pitanje vrlo malo interesuje. Do toga zaključka treba jedanput da dodjemo i ako je to za sažaljevanje.

Drugovi, Vama koji se još kolebate dali da pristupite u naše redove ili ne, viknemo: »Ne budite više poluga za kočenje, već budimo svi zajedno na braniku za bolju budućnost, što će nama biti hvala našim mladji drugovi železničari.

Iz sekcij.

Iz sekcije kretniško-premikalne in postajneke osobija.

V nedeljo, dne 18. avgusta 1929, se je vršila u Zagrebu konferenca postajneke osobija, katere so se udeležili zastopniki vseh večjih domicilnih postaj iz Slovenije, Hrvatske in Dalmacije. Konferenca se je bavila v prvi vrsti z ureditvijo delovnega časa na železnicah ter je soglasno sklenila, da naj savez ukrene vse korake, da se na železnicah uvede osemurni delavnik, da se ukine dosedanja ločitev postaj v tri vrste in uvede samo dve vrsti, in sicer: postaje z dnevnim in nočnim prometom, na katerih naj se brezpogojno uvede osemurnik, to je turnus 12-24 z dvema prostima dnevnima in na postaje brez nočnega prometa, kjer traja nočni počitek nad 10 ur. Na teh postajah se mora delovni čas urediti tako, da odgovarja osemurniku in da garantira osobju, ki je v dnevnih službi, štirikrat mesečno prosti dan po 36 ur.

Nadalje se je razpravljalo o sporednih prinaldeznostih ter se je postavilo sledeče zahteve:

a) nočna doklada naj pripada vsem, ki vrše nočno službo in to ne oziiraje se na druge sporedne prinaldeznosti, delavcem in nastavljenem v enaki izmeri in to po 15 Din za noč. Za delo do 4 ur naj pripada polovična, nato pa cela doklada.

b) za premikalno osobje naj se uvede posebne premikalne doklade, in sicer: premikalni nadziratelji 500 Din, nadpremikači 450 Din in premikači 400 Din;

c) za kretniško osobje naj se uvede postojanske doklade (Postenzulage), in si-

cer: blokovníki in nadkretnik 450 Din, kretnik 400 Din;

d) za vozopisce, svetilničarje in vlakoprejemnike pa funkcijske doklade, in sicer: za nadsvetilničarje, vozopisce in vlakoprejemnike po 400 Din, za svetilničarje pa po 350 Din.

Nadalje se je sklenilo, da naj se zahteva sprememba pravilnika v pogledu dijet (potnih stroškov), ki naj se določijo najnižje na ono izmero, ki je sedaj predvidena za činovnika III.

Glede obleke je konferenca soglasno sklenila, da naj se zahteva podelitev obleke v naturi v oni izmeri, ki je bila predvidena do leta 1927 s tem, da se osobju podeli letno še čevlje ali škornje, (po izbori) dežni plašč in kožuh ali personam. V kolikor pa bi se posamezni deli obleke ne podelili, pa da se izplača denarna odškodnina. Obleka naj se izdela za vse osobje.

Glede novega zakona o državnem prometnem osobju je konferenca soglasno sklenila sledeče glavne smernice, katere naj savez pri izdelavi svojega predloga in pri intervenciji vpošteva:

Osobju naj se zagotovi stalnost, avtomatično napredovanje, ukine naj se položajne plače, uvede zopet najmanj paritetna disciplinska komisija, ukine kategorija služiteljev ter uvršča osobje v kategorije le na podlagi strokovne izobrazbe. Razlika med začetnimi in končnimi plačami naj ne bo prevelika ter naj se zlasti prva leta predvidi hitrejša napredovanje. Med eksekutivno osobje naj se uvrsti še vozopisce, lampiste in tranziterje. Radi penzij naj ostane dosedani princip, da se doseže polno penzijo po 25, odnosno 30 letih in naj se osnuje poseben penzijski fond s paritetno upravo.

Na podlagi zaključkov konference bo centrala izdelala definitivne predloge ter jih začetkom septembra razposlala vsem podružnicam, da bodo lahko stavile še zadnje svoje pripombe, nakar bodo vsi predlogi definitivno redigirani in potom posebne deputacije predloženi ministru saobraćaja.

Iz sekcije strojevodij in kurjačev.

Ureditev delovnega časa. Naša sekcija je sklenila za novo ureditev delovnega časa staviti ministru saobraćaja poseben predlog. K temu pripominjamo, da ta predlog ni izdelan le na podlagi zahtev v Savezu organiziranih strojevodij in kurjačev, ampak tudi na podlagi izkustev, ki so si jih pridobili naši sodruzi v Avstriji in Češki, kjer je delovni čas čisto drugače urejen, kot je bil doslej pri nas. Naš predlog se glasi:

Osnovo za sestavo turnusov naj tvori osemurni delavnik, to je 30% službe, 20% počitka izven domicila in 50% počitka doma.

Predkurjavo in pripravo stroja za odhod, mazanje, opremo itd. imajo oskrbeti posebne skupine v kurilnici, enako naj spada v delokrog kurilnice tudi čiščenje strojev in mehanizma. Strojno osobje pride k stroju eno uro pred odhodom vlaka, da stroj v redu prevzame.

Za turnus se naj računa čas vožnje po voznem redu. Poleg tega se naj računa v turnus po ena ura pripravljenosti in po spravili pred odhodom in po prihodu vlaka in to v domicilni ter izvodomilni postaji.

Najdaljša služba na stroju naj znaša: pri brzovlakih 7 ur, pri osebnih vlakih 8 ur, pri tovornih vlakih največ do 10 ur.

Najmanjši počitek v končnih postajah naj znaša 6 ur, v domicilni postaji 10 ur. Turnus naj bo sestavljen tako, da je osobje vsako tretjo noč doma v času od 18. do 6. ure.

Počitek, ki je manjši kot 5 ur izven domicila, ali 8 ur v domicilu, se zaračuna v službo.

Za premikalno službo v kurilnici, odnosno premikalnih postajah naj znaša neprekinjena služba po 8 ur. Te skupine dobe mesečno 4 proste dneve in sicer po 36 ur.

Režijska vožnja. Spremljanje parnih kotlov, služba za ogrevanje vlaka, nadalje pripravljenost za službo v kurilnici, se vračuna v celoti v službo.

V turnus se vračuna tudi vsakokratna predpisana šola. Končno, če mora strojno osobje prisostvovati pranju kotla, se zaračuna za vsak slučaj po 6 ur v službo.

Ali je to mogoče?

Strojevodja, ki je upokojen skoraj s 40 vračunljivimi leti službe in to šesto leto po prevodbi s 1. IV. 1929, dobi reči in piši Din 3000.— letne pokojnine. Ves čas je dobival plačo kot činovnik III/1—10 s 15%, bil je v staležu kurilnice Ljubljana I., sedaj pa, ki je upokojen, se kar naenkrat ugotovi, da on nima z državno železnico nič opraviti, ker ob času upokojitve ni bil preveden na novi zakon. Naj si ljubljanska direkcija ne misli, da bo tako poceni prišla skozi (da na ta način obvaruje interese upravnega sveta vrhniške lokalne železnice), ker bo poleg daleko višje pokojnine morala nositi še pravdne stroške.

Strojevodje, ali slišite?

Dežmanovo »Društvo strojevodij« pripoveduje, da bodo po novi pragmatiki dobili strojevodje kar Din 48.000.— letne plače, torej bodo izenačeni s samim generalnim direktorjem in pomočnikom ministra. Seveda g. Dežman je bil v Beogradu in je delal pragmatiko, samo vse, kar so naredili, je »strogo tajno«.

Strojevodje, koliko časa boste še sedali na limanice in čakali goloba na strehi, končno Vam bo pa še vrabec ušel? Ali ne veste, da je potrebna enotna železničarska fronta in da tudi mi strojevodje nismo nič drugega kot delojemalci, ki se moramo boriti za svoj kruh?

Iz sekcije vlakospremnega osobja.

Konferenca vlakospremnega osobja se je vršila dne 21. avgusta 1929 v Splitu ter

je bila dobro obiskana in je razpravljala o predlogih za ureditev delovnega časa, zakonu, sporednih prinaldeznostih in službeni obleki. Vsi zaključki in resolucije so bile sprejete enoglasno ter bomo o njih obširno poročali v prihodnji številki.

Za vlakoprejemnike v Ljubljani se je na direkijo vložila posebna spomenica, da se jim uredi služba na podlagi osemurnega delavnika.

Iz delavskih sekcij.

Obveščamo vse delavce in profesionaliste, da je odbor delavskih sekcij sklenil, poslati k novemu ministru posebno deputacijo, da mu razloži obupen položaj delavstva ter zahteva, da se končno enkrat uvede delavski pravilnik, izplačajo delavske difference ter dobe naknadni krediti, da se prepreči redukcija delavstva.

Deputacija bo šla v Beograd okoli 15. septembra.

Potrebna je odkrita beseda.

(Dopis sodruza iz vrst vlakospremnikov.)

Od leta 1924 ko se je izvršila prevedba na novi zakon za uslužbenca saobraćajnih ustanov, je med železničarji vseh kategorij, zlasti pa med vlakospremnim osobjem nastala zmešnjava, nered, krivica, jeza, nezaupanje, zavist in ne vem kaj še vse, od teh lepih čednosti, ki spremljajo to ubogo obupano in zapuščeno rajo, skozi življenja trnjevo pot. Še danes, po petih letih je kritika in nezadovoljstvo ter zavist, ki meji skoro na sovraštvo, na dnevnem redu. Da smo si že enkrat na jasnem, odkod vse to izhaja, odnosno, kje leži krivda tem neznosnim, za celokupno osobje tako škodljivim razmeram, ter da se neumnosti in včasih zlohotna kritika zaustavi, je potrebno, da pregledamo celi razvoj stvari od početka prevedbe do danes, ter ugotovimo morebitne napake na eni ali drugi strani in to odkrito in pošteno brez olepšav in pridržkov, kot je to med možni običaj. Tako odkrita beseda zamore stvari edino le koristiti.

Zakon za saobraćajno osobje zahteva za nekatere kategorije kakor: strojevodje, vlakovodje, premik, nadzornike, skladišnike itd. poleg strokovnih izpitov še 2 odnosno 4 razrede srednje šole za dosego III. kategorije činovnika. Ob prevedbi se je večino prevedlo v III. kat. čin. brez teh razredov srednjih šol, druge, z isto kvalifikacijo in istim položajem pa pustilo v I. kat. zvaničnikov in nekateri so ostali celo v II. kat. zvaničnikov. Nastalo je razburjenje, prerakanje, vršile so se intervencije na vseh mogočih in nemogočih mestih, ker vsak, ki je imel izpite enake onemu, ki je postal čin, III. kategorije, se je čutil zapostavljenega in na prejemkih zelo oškodovanega. Intervencijam se je obljubljalo nekaj časa, da se bo stvari ugodilo. Pozneje se je začelo še le odločno sklicevanje na zakon, člen 8 in 200. Nekateri so takoj neke zvedeli, da se more na gotovih šolah z lahkoto narediti izpit čez osemrazredno osnovno šolo, kar je takrat baje bilo enako 4 razredom srednjih šol. Najpreje se je izpite hitro položilo, skupina, ki je prišla nekoliko pozneje na vrsto, je imela opravka že par ur. Zopet druga skupina pa že kar dva dni, seveda dnevno po nekaj ur. Proti koncu so se pa morali pripravljati že kar cel mesec, predno so prišli v posest toli zaželenega dokumenta, ki omogoča uvrstitev v III. kat. činovnika. Sedaj pa je nastal krik s tabora izobražencev. Uradniki, ki so redno obiskovali srednje šole, so se čutili užaljene, da bi kdo kar čez noč pridobil to, za kar so oni potrebovali dolga leta. Nastal pa je velik vik in krik tudi med uslužbenci-železničarji, češ, zakaj bi plačevali tako in se morebiti še učil razne za službo nepotrebne stvari in druge take sitnosti, ko pa imam iste strokovne izpite kot oni, ki so brez teh ceremonij in sitnosti postali čin. III. kat. Sklicali so se sestanki, na katerih je velikanska večina prizadetega osobja odločno odklonila vsak tak izpit, ker ni pravično in ne pravilno, da se za nekatere zahteva višja izobrazba, kot pa za one, ki so bili že prevedeni. Naglašalo se je tudi in to zelo upravičeno, da ti izpiti po raznih šolah ne bodo priznani. Izvršile so se razne intervencije na prosvetnem oddelku, kjer pa so bili odgovori nejasni in negotovi.

Vsem bo pa še — vsaj upamo — dobro v spominu, da je bil enodušen sklep vseh železničarjev vsaj v Ljubljani, ki so bili člani USŽJ, razen par izjem, da se podvzame korake na merodajnih mestih, za izmenjavo člena 8, ki zahteva poleg strokovne izobrazbe še nižjo srednješkolsko. To se je tudi zgodilo. Neštole intervencij se je podvzelo, ki so se izčrpale večinoma v obljubah, ki se pa nikdar niso uresničile. Med tem časom, ko smo mi vztrajali pri svoji zahtevi za izmenjavo zakona, so drugi železničarji vseh kategorij, na katere mi nismo imeli nikakšnega vpliva, posečali tečaje in polagali izpite. Posamezni so bili seveda že med tem časom prevedeni, ker so ti izpiti bili od prosvetnega ministarstva priznani.

Savez je vodil odločno borbo za izmenjavo zakona in jo vodi še danes. V letu 1927 so pa železničarji, ki so se naveličali samih obljub, šli v meščansko šolo v Šiški k poduku in pozneje k izpitu. Veliko železničarjev se je takrat vpisalo v ta tečaj. Ko so pa po par dneh videli, da se bo treba učiti, so nekateri pouk opustili. Ko pa so videli, da so se mnogi z izpiti že okoristili in bili prevedeni, ter so videli, da izmenjava zakona od nikoder ni in ni, danes zabavljajo in napadajo organizacijo, kakor da je ona kriva, da ni zakon izmenjen, dasi je očitno, da je bil le namen uprave, osobje medsebojno izigrati, da si skoči v lase in tepe med seboj in pri tem pozabi na udarce, ki jih prejema

Otvoritev naše zadruga.

Dne 10. septembra 1929 začne poslovati

v Ljubljani na Miklošičevi cesti št. 13 v neposredni bližini kolodvora naša železničarska zadruga

Gospodarska poslovalnica.

Zaenkrat otvorimo manufakturni blagovni (oddelek), in sicer za: službeno obleko, moško in žensko obleko ter perilo.

Prodajalo se bo proti gotovini in na obroke, in to po konkurenčnih cenah. Vsem večjim podružnicam smo poslali te dni

prvo kolekcijo vzorcev.

na podlagi katerih lahko člani tudi od zunaj naroče blago. Vsak vzorec je numeriran in je treba le sporočiti številko in količino. Na vzorcih je tudi navedena cena in to za meter, kakor tudi za celo bleko (3 m 10 cm) s kompletno podlogo.

Sodruzi, ki se zanimate in boste sedaj v jeseni kaj kupili, obrnite se po informacije na Vašo pristojno podružnico, kateri smo poslali vse potrebne direktive. Železničarji, kupujte le pri Vaši zadrugi, osamosvojite se!

Gospodarska poslovalnica
r. z. z. o. z. Ljubljana.

od druge strani. Zahtevo članstva po izmenjavi zakona, je organizacija dosledno investno vršila. Če ni bilo zaželenih uspehov, ne leži krivda na organizaciji, temveč v brezbriznosti, in odkrito rečeno v pasivnosti dosti članov, ki so ta čas raje kritizirali organizacijo, mesto za organizacijo delali. Vlakospremniki! Kaj ste v vseh teh letih od uzakonjenja novega zakona pa do danes storili v korist in ojačenje organizacije? Kaj ste storili v ta namen, da bo organizacija, ki nastopa in se bojuje za vaše zahteve, čim močnejša. Odgovorite! Marsikdo se ni povzpelo tako daleč, da bi izprevidel, da je za izbojevanje boljšega zakona za železničarje potrebna silna moč, zavednih in solidarnih, za svojo sveto proletarsko stvar, navdušenih in do skrajnosti poirtvovalnih železničarjev. Niti toliko se ni marsikdo naučil, da je treba priti na sestanek, če je sklican, ker slabo obiskani sestanki je blamaža železničarjev pred direkijo, pred upravo, od katere se nekaj zahteva. Tako je pa pri intervencijah vedno izgledalo, da so to želje — pobožne želje samo nekaterih, samo onih, ki so slučajno imeli to čast, (ali pa smolo) da so za osobje nastopali in se z gospodo prepirali... Novi zakon za saobraćajno osobje se baje izdeluje. Razni, baje dobro informirani ljudje trdijo, da novi zakon ne bo imel teh določb, proti katerim smo se mi dolga leta borili. Če je to res, pač lahko trdim, da bo to sad boja in dela Saveza, ker je nam nasprotna organizacija predložila osnutek zakona, kjer se zahteva za čin III. kat. 4 razrede srednje šole. Bo torej izključno naš uspeh, uspeh našega Saveza. Danes je odločilni trenutek. Na nas vseh je, da sedaj posvetimo vse svoje sile enemu pozitivnemu delu — delu za jačanje organizacije, pridobivanje novih članov. Istočasno pa hodimo vsi na sestanke, tam povejmo, kaj naj se dela in kako naj se zahteva, postavljamo predloge in istočasno poskrbimo, da bo za temi predlogi stala kompaktna armada zavednih borcev za svoje pravice.

Potem bo naša zahteva tudi prdrla ter se bo uvrščalo vse osobje v kategorije samo po strokovni izobrazbi.

Sodrug! Pustimo kritikarstvo in postanimo zidarji svoje organizacije in svoje bodočnosti. Sprevodnik Janez.

Razno.

Što razumijemo pod jednom konjskom silom (KS)?

Izraz konjska sila spada, u doba tehničke razvijenosti, u svakodnevnost. I u stručnim krugovima potrebno je, da se oznaka sile, pa tako i konjske sile, približe rastumači. Za velike mašine, motore i razne strojeve postalo je uobičajeno, da se obilježuju sa konjskim silama.

Mehaničari radi znači savladavanje protusnaga, koje se na izvjesnom putu postavljaju. Te protusnage postavljaju se pred nas ili u formi težine, ili u formi međusobnog ribanja, ili pak u mijenjanju izvjesnog predmeta. Ako će se, na pr. 30 kg dizati u visinu jednoga metra, mora se ta težina i visina savladati. Jedan pješćani put iziskuje od upregnutih konja daleko veće razvijanje snaga, nego li tvrd i ravni put, ili pako put po glatkim tračnicama. Isto tako i za rastezanje jedne olovne kugle, dakle za izmjenu oblika izvjesne stvari, potrebna je snaga.

Veličina izvršenog rada mjeri se po veličini sile i duljini puta, koji ista ima da savlada u izvjesno određeno vrijeme. Dakle veličina rada je = sila + put. Pritišće li para u cilindru parnu pokretaljkicu sa težinom od 2400 kg 0.8 m daleko, izvršena je veličina rada od 0.8 + 2400, ili 1920 m.-kg. Rad u vremenskoj jedinici mjeri se po veličini izvršenog produkta. Pritišće li u određenom vremenu sila od 75 kg neki teret u jednoj sekundi 1 m daleko, ili je izvršeni rad te sile = 75 m.-kg + sek., ili pako jedna konjska sila.